

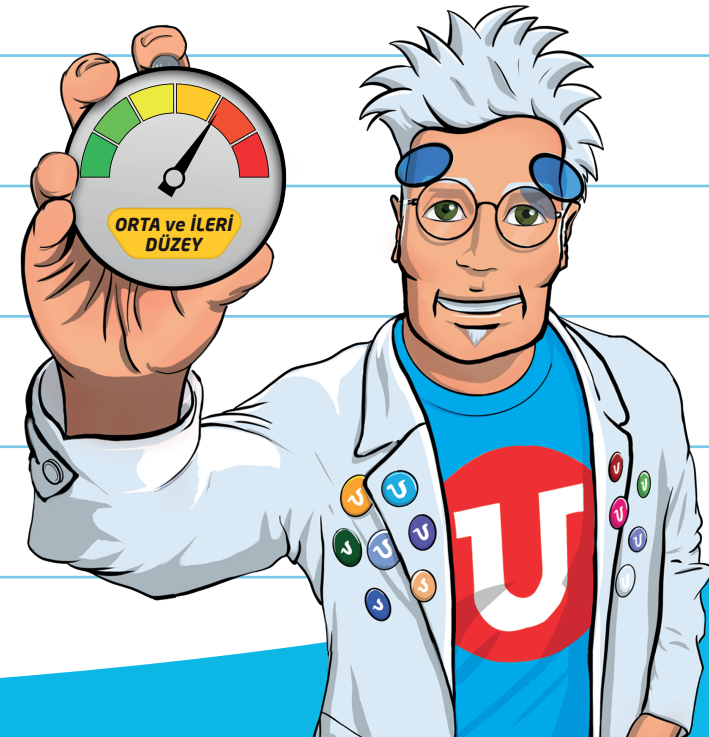

TYT Orta ve İleri Düzey Tarih Soru Bankası

Devletleşme Sürecinde Savaşçılar ve Askerler

BEGÜM ÜNLÜ

DEVLETLEŞME SÜRECİNDE SAVAŞ- ÇILAR VE ASKERLER

Osmanlı Ordu Teşkilatı

Kapıkulu Askerleri

Eyalet Askerleri

Yardımcı Kuvvetler

- İlk zamanlarda Osmanlı askeri kuvvetleri atlı aşiret birliklerinden oluşmuştur.
- Ertuğrul Gazi ve Osman Gazi döneminde gönüllülük esasına dayalı Alplik geleneği görülmüştür.
- Orhan Gazi döneminde Yaya ve Müsellem adlı ilk düzenli ordu kurulmuştur.
- Daha sonraki dönemlerde Pençik ve Devşirme sistemleri uygulanmıştır.

Örnek:

Osmanlı Tarihi üzerine araştırmaları ile bilinen Paul Wittek, Osmanlı Devleti'nin kısa sürede büyüyüp gelişmesini din savaşçıları olarak Alpler ve Gazilerin "Allah yolunda mücadeleleri" olduğunu ifade etmiştir.

Yalnız bu bilgilere göre kuruluş yıllarında Osmanlıların,

- I. gönüllülük,
- II. düzenli ve daimi,
- III. ücretli

unsurlarından hangileriyle askeri mücadeleleri yürüttükleri söylenebilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) II ve III

Osmanlı Ordu Teşkilatı

Kapıkulu Askerleri

- I.Murat döneminde Pençik Sistemi uygulanmıştır.
- Buna göre esirlerin 1/5'i devletin payına ayrılırdı.
- Bu sistemde esirler 3 yıl kadar bir Müslüman ailenin yanına verilirdi.
- Sonra da Gelibolu'daki Acemioğlanlar Ocağı'na alınırlardı.
- Buradaki eğitimden sonra Kapıkulu Ocaklarına alınırlardı.

! NOT

- Ankara Savaşı sonrası fetihlerin durması ile Pençik Sistemi olumsuz etkilenmiştir.

- I.Mehmet döneminde Devşirme Sistemi uygulanmaya başlandı.
- Yaşları 9-14 arasındaki çocuklar ve gençler ailelerinden rıza ile alınırđı.
- Sonra Türk ailenin yanına verilip, ardından Acemioğlanlar Ocağı'na sonra da Yeniçeri Ocağı'na alınırlardı.
- Pençiklerden farklı olarak Enderun mektebine de gidebilirlerdi.
- En önemli bölümü olan Yeniçeri Ocağı orta denilen 196 bölükten oluşmuştur.
- Yeniçeri Ağası Yeniçerilerin en üst düzey komutanı olup İstanbul'un güvenliğinden sorumludur.
- Yeniçeriler devletten üç ayda bir ulufe denen maaş alırlardı.

Örnek:

Birinci Murat zamanında kurulan Kapıkulu Ordusu'nun,

- I. merkezdeki daimi ordu olma,
- II. ordunun teknik sınıfını oluşturma,
- III. Türk kökenli birliklerden oluşma

özelliklerinden hangilerine sahip olduğu savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) Yalnız III

D) I ve II

E) I, II ve III

Kapıkulu Piyadeleri

Acemioğlanlar Ocağı:

- Yeniçeri Ocağı'na asker yetiştirmek için I.Murat tarafından Gelibolu'da kuruldu.
- Devşirme usulüne göre toplanan çocuklar Türk-İslam kültürüyle yetiştirildikten sonra bu ocağa alınırlardı.

Yeniçeri Ocağı:

- Kapıkulu Ocağı'nın en itibarlı sınıfıdır.
- Askerlik dışında başka meslekle uğraşmaları ve evlenmeleri yasaktır.
- Komutanlarına Yeniçeri Ağası denirdi.
- Üç ayda bir ulufe denen maaş alırlardı.
- İlk kez I. Kosova Savaşı'nda savaştılar.
- Fatih döneminde sayıları 14.000 iken XVI. yüzyıl sonlarından itibaren Kanunı Kadim'e aykırı asker alımlarına ve ordunun teknik gücünü artırmaya yönelik girişimlerle sayıları giderek artmıştır.
- II.Mahmut Dönemi'nde kaldırıldılar.

Cebeciler:

- Ordunun silahlarını yapan, koruyan ve onaran askeri sınıftı.
- Fatih Dönemi'nde kurulmuştur.

Topçular:

- Topları döken ve savaşlarda kullanan ocaktır.
- I. Murat döneminde kurulmuştur.

Top Arabacıları:

- Topları taşıyan ve top arabalarını yapan sınıftı.

Lağımçılar:

- Tünel kazın, patlayıcı maddeler döşeyen sınıftı.

Kapıkulu Süvarileri

Sipahi ve Silahhtarlar:

- Savaş sırasında padişahın sağ ve sol taraflarında bulunarak hükümdarın çadırını korudular.

Sağ ve Sol Ulufeciler:

- Sancakları korurlardı.

Sağ ve Sol Garipler:

- Ordunun ağırlıklarını ve hazineyi korurlardı.

Eyalet Askerleri

- *Ordunun en kalabalık bölümüdür.
- *Taşrada bulunurlar.

Timarlı Sipahiler

Timar Sistemi:

- Komutan ve memurlara maaş karşılığı verilen topraklardır.
- *Üretim faaliyetleri ve ekonomik istikrarı koruma
- *Cebelü denilen askerlerin masraflarının alınan vergilerle karşılanması ile ordu ve savaş gücünü oluşturma ve koruma
- *Yönetim ve otoriteyi koruma ve sürdürme
- *Güvenlik ve asayişi sağlama, halkın huzurunu sürdürme
- amaçlarına yöneliktir.

HAS

→ Padişah ve ailesi ile sadrazam, vezirler, beylerbeyi ve üst seviyedeki diğer görevlilere has denenen ve 100.000 akçeden daha fazla geliri olan dirlik tahsis edilmiştir.

ZEAMET

→ Savaşlarda kahramanlık göstermiş tımar sahipleri ile divan çavuşları, müteferrika-ları ve katipleri gibi görevlilere de zea-met denenen 20.000 - 100.000 akçe geliri olan dirlikler verilmiştir.

TIMAR

→ Savaşlarda öne çıkmış, tımar beyi olma niteliği kazanmış olan sipahilere tımar de-nenen topraklarda prensip olarak 3.000 - 20.000 akçelik dirlik tahsis edilmiştir.

! NOT

- Dirlik sahipleri (timar, zeamet, has)
- * timarın her 3.000 akçesi için bir,
- * zeamet ve hasların her 5.000 akçesi için bir cebelü denilen tam teçhizatlı atlı asker yetiştirme zorundaydı.

! NOT

- Kanuni Sultan Süleyman zamanında sayıları en çok 15.000'e ulaşan Kapıkulu Ordusu'nun yanında eyalet askerlerinin sayısı 1000.000'leri bulmuştur.

Örnek:

Kullanım hakkının köylüye, mülkiyetinin ve denetiminin devlete ait olduğu Dirlik toprakları içinde yer alan Timar Sistemi'nin aşağıdaki alanlardan hangisine yönelik bir katkıya sahip olduğu savunulamaz?

- A) Üretim ve ekonomik istikrar
- B) Merkezi devlet anlayışı
- C) Mimari ve sanat
- D) Ordu ve savaş gücü
- E) Asayiş ve güvenlik

Örnek:

Osmanlı Devleti'nde kuruluş yıllarından itibaren uygulanan tımar sistemi ile aşağıdakilerden hangisi gözetilmemiştir?

- A) Toprakların kullanıma açılması
- B) Köylünün ürettiği ürün üzerinden alınan vergilerle cebelü denilen askerlerin masraflarının karşılanması
- C) Hazinenin nakit ihtiyacının karşılanması
- D) Ordu ve savaş gücüne duyulan eğitilmiş askerlerin yetiştirilmesi
- E) En uçra yerlerde dahi güvenlik ve asayiş ile devlet otoritesinin sağlanması

Akincılar:

- Osmanlı Ordusu'nun öncü birlikleridir.
- Sınırları korumak, düşman hakkında bilgi toplamak, savaşlarda orduya öncülük yapmak ve düşman ülkelerine akınlarda bulunmak görevleri arasındadır.
- Yurtluk topraklarının gelirleri ile ihtiyaçlarını karşılamışlardır.

Azaplar:

- Gönüllü yaya birliklerdir.
- Savaşlarda en ön safta çarpışırlardı.
- Bekarlardan seçilirler.
- Yaşadıkları bölge halkı ihtiyaçlarını karşılardı.

Yörükler – Müsellemler:

- Sınır boylarında bulunur.
- Kaleleri korurlar.
- Beş aileden bir kişi alındığı için bu ismi alırlar.

Derbent Muhafızları:

- Önemli geçitleri korurlardı.

Sakalar:

- Ordunun su ihtiyacını karşılayan sınıftır.

Beşliler

- Siper kazmak, yol açmak, erzakları menzillere taşımak, köprü yapmak gibi görevleri üstlenmişlerdi.
- Türkmen aşiretlerinden seçilmiş birliklerdir.

Yayalar:

- Ordunun geri hizmetinde bulunur.
- Yolları açar ve köprüleri tamir eder.

Deliler:

- Sınırları koruyan hafif süvari birlikleridir.
- Cesaretlerinden dolayı bu ismi alırlar.

Gönüllüler:

- Sınır şehir ve kasabalarını korurlar, sınırlarda halkın içinden seçilirler.

Bağı Beylik ve Hükümetlerin Gönderdiği Askerler

- Gerekli olduğunda Kırım, Eflâk, Lehistan gibi devletlerin orduları savaşlarda yer alırlardı.

